

Even Fallan Lorentsen

Via Nova

Felling av eiker definert som den utvalgte naturtypen «hule eiker» på Moseidjord i Vennesla kommune

Innledning

Notatet avklarer status til en gruppe eiker som i forbindelse med en reguleringsplan må felles ved framføring av vei ved jernbaneundergang på Moseidjord i Vennesla kommune

Hule eik som utvalgt naturtype

Hule eiker er definert i en forskrift hjemlet i naturmangfoldloven jf.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-05-13-512>.

I forskriften er hule eiker definert som

«Med hule eiker menes eiketrær som har en diameter på minst 63 cm, tilsvarende omkrets på 200 cm, samt eiketrær som er synlig hule og med en diameter på minst 30 cm, tilsvarende omkrets på minst 95 cm. Diameter og omkrets måles i brysthøyde (1,3 m) over bakken. Synlig hule defineres til å være eiketrær med et indre hulrom som er større enn åpningen og der åpningen er større enn 5 cm". Unntatt er hule eiker i produktiv skog»

Det er flere av disse eikene som oppfyller de kravene til størrelse. Unntaket er hule eiker i produktiv skog, så spørsmålet videre er om området her kan defineres som produktiv skog.

Hule eiker i produktiv skog er unntatt fra forskriften, men de har selvsagt stor biologisk verdi, og skal derfor tas hensyn til i tråd med den generelle aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven, jf. brosjyre om hule eiker, <https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-agder/dokument-agder/miljo-og-klima/naturmangfold/utvalgte-naturtyper/fagdag-un-2017/eik-brosjyre.pdf>

Se faktaboksen nedenfor, ellers er det fornuftig å se på «grunneiers og tiltakshavers ansvar» i brosjyren.

Kort om aktsomhetsplikten

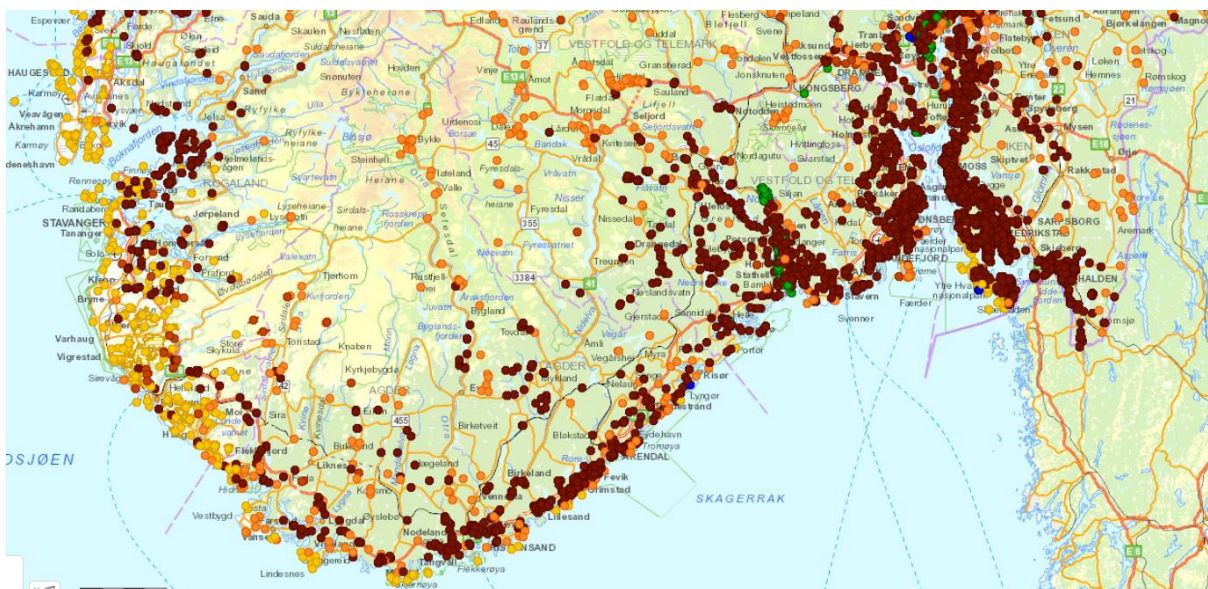
Aktsomhetsplikt for utvalgte naturtyper betyr at enhver har plikt til å ta særskilt hensyn for å unngå forringelse av naturtypen. Det forventes mer av en profesjonell aktør enn av en privatperson. For å ta særskilt hensyn må man vurdere:

- Har du en hul eik på din eiendom?
- Vil det ønskede tiltaket påvirke den hule eika?
- Kan du tilpasse tiltaket på en slik måte at du unngår skade eller felling av treet?
- Kan du gjøre tiltaket på en mer skånsom måte for å ta hensyn til treet?
- Er det mulig å finne en alternativ lokalisering av tiltaket?
- Hvor viktig er «din» hule eik for eikebestanden i Norge?
- Hvor stor er nytten av det skadelige tiltaket?

Jo eldre og større eiketreet er, og jo mindre samfunnsnyttig tiltaket er, jo tyngre vil hensynet til treet veie. Aktsomhetsplikten kan innebære at tiltakshaver helt må avstå fra tiltaket eller må gjennomføre det på en annen måte enn opprinnelig tenkt. Merk at dersom du har fått en tillatelse til å utføre et tiltak, anses aktsomhetsplikten å være oppfylt.

Unnlater du å gjøre disse vurderingene og handle deretter, kan du ha brutt aktsomhetsplikten.

Spørsmålene i faktaboksen over må besvares. Her vil dere i Via Nova kunne besvare de fleste spørsmålene selv. Jeg søker opp registrert hule eiker i Naturbase. Vennesla, Agder og nasjonalt, og gjør noen vurderinger ut fra egne undersøkelser og erfaringer lokalt.

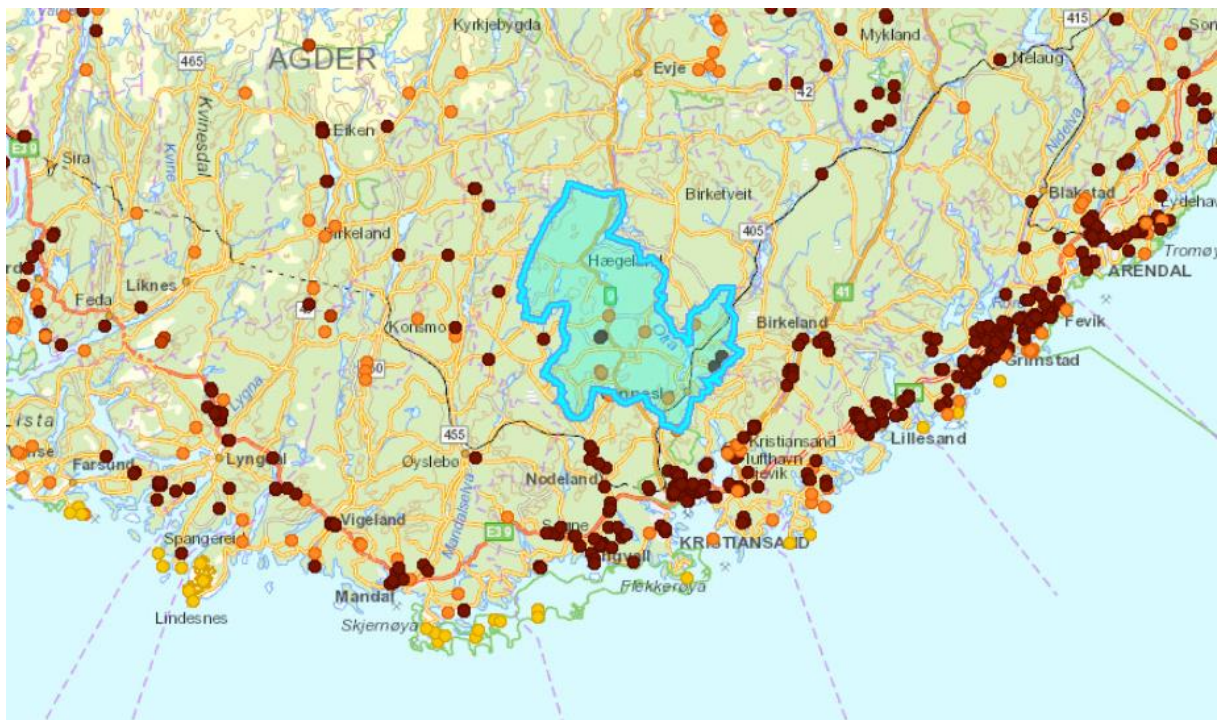

Hule eiker registrert i Naturbase pr. 20.8 2020, viser at naturtypen er godt kartlagt. Fargen på punktene viser til ulik verddivurdering fra rødt (nasjonal verdi) høyst verddivurdert til gult (lokal verdi)

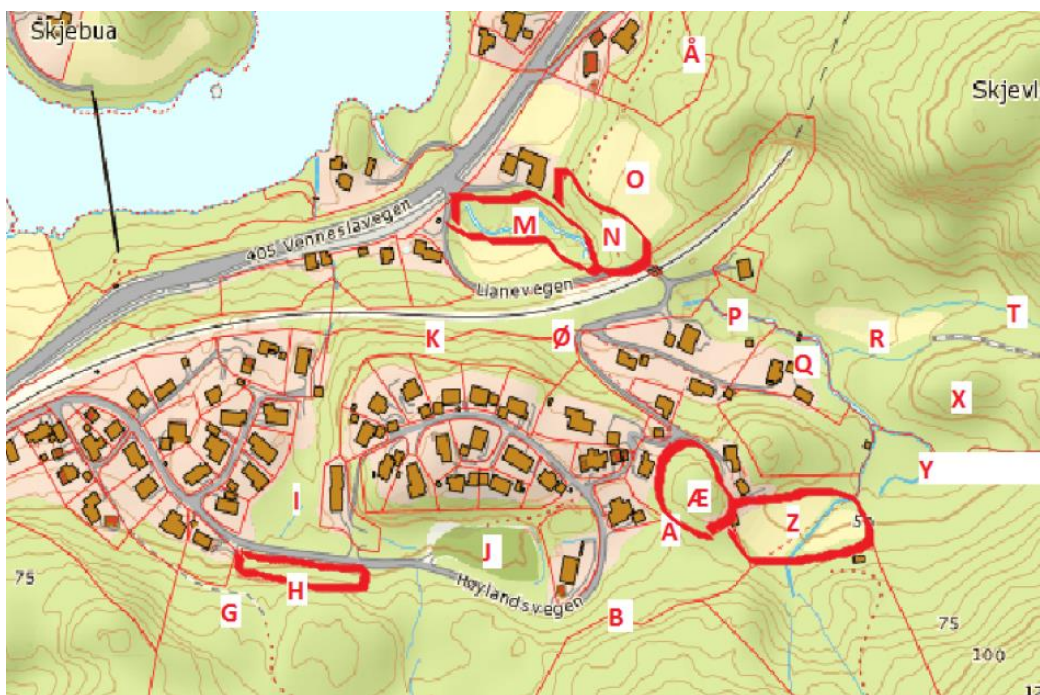
Naturmuseum-ekspedisjon@uia.no

Tlf. 38 05 86 20

Postadresse: Universitetet i Agder, Naturmuseum og botanisk hage, Postboks 422, 4604 Kristiansand
Fakturaadresse: Universitetet i Agder-Fakturamottak, Postboks 383 Alnabru, 0614 Oslo – NB! referansenummer

Kartet viser Vennesla kommune med blå markering, og at det er forholdsvis få trær som er registrert som den utvalgte naturtypen i kommunen. Jeg tolker kartet slik at den utvalgte naturtypen er mangelfullt kartlagt i Vennesla kommune. Blant annet er ikke de aktuelle trærne her kartlagt, og ut fra lokal kunnskap er naturtypen mer utbredt en kartet viser.

Fra rapporten «Biologisk mangfold Moseidjord Vennesla kommune» fra 2016 (Lie 2016) skrives det i sammendraget: «De viktigste biologiske verdiene er knyttet til store gamle eiker, de fleste i tilknytning til den gamle gården (område N) og et enkelt tre ved A». Trærne som er vurdert som hule eiker er dokumentert ved bildene 20-24 i rapporten.

Naturmuseum-ekspedisjon@uia.no

Tlf. 38 05 86 20

Postadresse: Universitetet i Agder, Naturmuseum og botanisk hage, Postboks 422, 4604 Kristiansand
Fakturaadresse: Universitetet i Agder-Fakturamottak, Postboks 383 Alnabru, 0614 Oslo – NB! referansenummer

Kartutsnittet er hentet fra «Gårdskart på internett» fra Nibio, norsk institutt for bioøkonomi. Markslag for området hvor eikene står er registrert som skog, lauvskog på middels bonitet. Skogen grenser også mot vei og fulldyrketjord markert med gult, dvs står i et kulturlandskap. Flere av eikene står i veikant og helt inn mot dyrket mark.

Avgrensning av den utvalgte naturtypen «hule eiker» er presisert i skriv fra Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet pr. 2. november 2017.

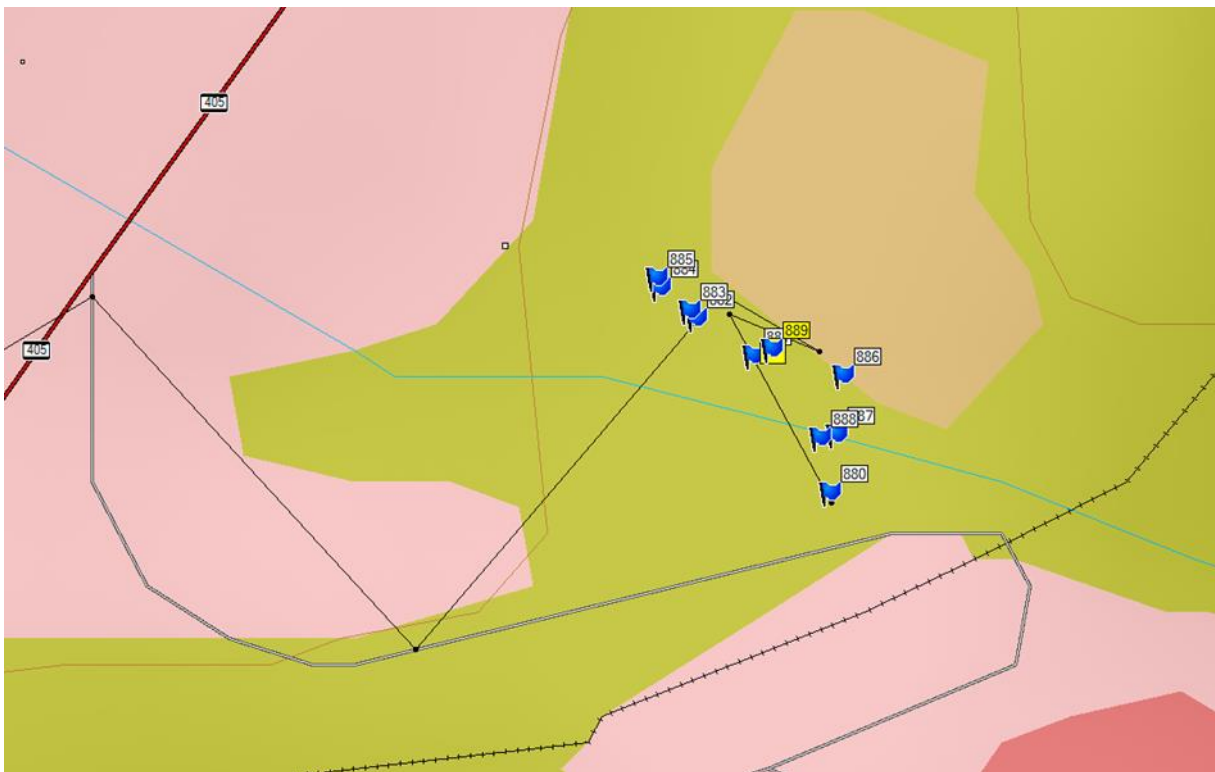
«Med utgangspunkt i løsningsforslaget fra direktoratene presiseres det følgende avgrensninger i den videre forvaltningen av ordningen:

- Hule eiker som ligger 20 meter inn i produktiv skog fra arealklassene bebygd, åpen fastmark, fulldyrka jord, overflatedyrket jord og innmarksbeite, slik dette til enhver tid er definert i arealressurskartet AR5, omfattes av forskriften om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven.
- Tre som befinner seg på grenselinja anses å være utvalgt naturtype hule eiker, dersom deler av stammen på grunnivå befinner seg innenfor.
- Forvaltningsområdet for den enkelte hule eik er det området som skal være omfattet av meldeplikt for tiltak med negativ påvirkning.
- Området som meldeplikten skal gjelde for fastsettes som en sirkel med radius på 15 meter rundt stammens midtpunkt.»

Klarere kan det vel ikke sies.

Kartet illustrerer godt hvilke arealer hvor store eiker regnes som utvalgte på arealressurskart AR5.

Registrerte eiker 21.8 2020

Naturmuseum-ekspedisjon@uia.no

Tlf. 38 05 86 20

Postadresse: Universitetet i Agder, Naturmuseum og botanisk hage, Postboks 422, 4604 Kristiansand

Fakturaadresse: Universitetet i Agder-Fakturamottak, Postboks 383 Alnabru, 0614 Oslo – NB! referansenummer

Vp	Dato/klokkeslett	UTM (WGS84)	Merknad
880	21.08.2020 10:25	32VMK3844356168	Dbh: 80 cm utvalgt, allerede felt, bilde 1 og 2
881	21.08.2020 10:31	32VMK3842956193	Dbh: 80 cm utvalgt
882	21.08.2020 10:32	32VMK3841956200	Dbh: 60 cm
883	21.08.2020 10:33	32VMK3841856202	Dbh: 60 cm
884	21.08.2020 10:35	32VMK3841256206	Dbh: 65 cm utvalgt
885	21.08.2020 10:35	32VMK3841256208	Dbh: 55 cm
886	21.08.2020 10:38	32VMK3844656190	Dbh: 70 cm utvalgt
887	21.08.2020 10:39	32VMK3844456179	Dbh: 67 cm utvalgt bilde 3-5
888	21.08.2020 10:40	32VMK3844156178	Dbh: 65 cm utvalgt bilde 3-5
889	21.08.2020 10:44	32VMK3843356194	Dbh: 55

Bilde 1 og 2 (vp880) Utvalgt, felt

Bilde 3, 4 og 5 (vp 887 og 888) Utvalgte

Naturmuseum-ekspedisjon@uia.no

Tlf. 38 05 86 20

Postadresse: Universitetet i Agder, Naturmuseum og botanisk hage, Postboks 422, 4604 Kristiansand

Fakturaadresse: Universitetet i Agder-Fakturamottak, Postboks 383 Alnabru, 0614 Oslo – NB! referansenummer

Bilde 6 (vp 882-885) store eiker og 7 (886-888) flere utvalgte i gruppe.

Bilde 8 og 9 (vp 886—889) Utvalgt naturtype, hule eiker. Trærne står helt i kanten av dyrka mark og faller klart innenfor definisjonen. Se også avgrensning mot produktiv skog.

Avbøtende tiltak

Det ble registrert hele 6 eiketrær som oppfyller kravet som utvalgt naturtype, i et område med stor eik. Et tre er allerede felt, og det antydes at flere må felles i forbindelse med framføring av vei innenfor reguleringsplanen.

I den forbindelse vil vi påpeke at det er mulig å iverksette avbøtende tiltak. Normalt vil treene kunne benyttes i en trekirkegård. Trærne har også verdi etter at de er felt for ulike organismegrupper, spesielt insekter og sopp som er med på bryte ned treet. Det er nylig større fokus på å lage såkalte eikepyramider, hvor trærne kappes i passende lengder settes vertikalt i en pyramideform, det dreneres godt ved å legge pukk eller grus i bunnen av hullet, fylles på med eikespon som tilføres litt

Naturmuseum-ekspedisjon@uia.no

Tlf. 38 05 86 20

Postadresse: Universitetet i Agder, Naturmuseum og botanisk hage, Postboks 422, 4604 Kristiansand
Fakturaadresse: Universitetet i Agder-Fakturamottak, Postboks 383 Alnabru, 0614 Oslo – NB! referansenummer

rødmuld fra et gammelt eiketre. Dette gir habitat (levested) for en rekke sjeldne og truede insektarter. Om kan få tilnærmet samme funksjon som ei svært gammel hul eik, dersom det samtidig settes opp mulmholker, i eikene som ikke hogges, umiddelbar nærhet til død ved-depotet/eikepyramiden. En mulmholk er ei stor fuglekasse fylt med eikespon, rødmuld og andre ingredienser fra eik. Dette er allerede gjennomført i et eikeskogsreservat i Grimstad, og er mye benyttet for eksempel i Sverige.

Naturmuseet samarbeider med Magnus Jakobsen om et tilsvarende prosjekt på UiA sitt område på Gimlemoen og bygger opp kompetanse på dette området.

Kilder

Lie, A. 2015. Biologisk mangfold. Reguleringsplan Hunsøya. Vennesla kommune.

Oppdragsrapport til God Driv AS. 19 s. + vedlegg.

Lie, A. 2016. Biologisk mangfold. Moseidjord. Vennesla kommune. Oppdragsrapport for
ViaNova Kristiansand AS.

Raul Ramirez
Direktør

Asbjørn Lie
Prosjektleder